

NARDUS (4) sb m

a jasne.

sg N nardus (1). ◇ G nardusu (1). ◇ A nardus (1). ◇ I nardus(e)m (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. narda, Linde XVII w.

1. bot. *Lavandula latifolia* (L.) Vill., lawenda szerokolistna; półkrzew z rodziny wargowych (*Labiatae*), występujący w południowozachodniej Europie; kwiaty dostarczają cennego olejku aromatycznego; nardus Murm, Cn; comagene, lavendula, ozaenitis Cn (3) : Nardus frutex odoratus, Narde. Nárdufz. Nardum idem Murm 111; Spikus y Nárdus y Mirábolany połyła kráiná Kolumbáíá. *BielKron* 454v.

Zestawienie: »nardus ogrodny« (1): W komorze mieć ziela wonne y do łóža naflać, iako piołynu/ rumnu wonnego/ różey/ roiowniku/ nardu fu ogrodnego/ maiorany/ bafiljey *FalZioł* V 62.

2. bot. *Valeriana officinalis* L., kozłek lekarski, bylina z rodziny kozłkowatych (*Valerianaceae*), której kłócze zawiera olejek aromatyczny stosowany w lecznictwie (1) :

Zestawienie: »polski nardus«: KOzłek iefth ciepły [...] á fuchy mało niethakież, ma moc podobną fpcanardi/ Wiele ludzi nauczonych w lekarstwie ktorzi powiedaią iżbi był [kozłek] polłkxim nardu fém *FalZioł* I 152c.

3. [bot. *Rhamnus catharica* L., szakłak pospolity; krzew z rodziny szakłakowatych (*Rhamnaceae*), pospolity w całej Polsce; roślina lecznicza i trująca. W lecznictwie stosowane są jej owoce (do produkcji syropu pod nazwą *Baccae spinae cervinae*) oraz korowina (*Cortex Rhamni catharici*). Owoc dojrzały jest czarny; albo: *Helichryzum areanarium* Moench., kocanki piaskowe; bylina z rodziny złożonych (*Compositae*), pospolita na piaszczyskach i w suchych borach sosnowych. Od dawna stosowana w fitoterapii i w lecznictwie ludowym (całe kwiatostany); albo: *Asarum europaeum* L., kopytnik pospolity; bylina z rodziny kokornakowatych (*Aristolochiaceae*), pospolita w lasach liściastych. Znana już Rzymianom, lecznicza. Ziele i kłócze zawiera olejek lotny o nieprzyjemnej woni:

Zestawienie: »swojski nardus«: Baccar herba ... quae et rusticum nardum apellatur. Swoski [!] nardus. *Cervus Inst* F8.]

Cf **NARD**, [**NARDA**]